

UCHWAŁA NR 28.171.2022
RADY GMINY DUBICZE CERKIEWNE

z dnia 25 marca 2022 r.

w sprawie przyjęcia stanowiska o zmianę sposobu naliczania subwencji oświatowej i urealnienia jej wysokości oraz zwiększenia samorządności gmin w prowadzeniu oświaty.

Na podstawie art.7 ust. 1 pkt 8 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583.) , na wniosek Wójta Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy Dubicze Cerkiewne uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się stanowisko w sprawie zmiany sposobu naliczania subwencji oświatowej i urealnienia jej wysokości oraz zwiększenia samorządności gmin w prowadzeniu oświaty na terenie gminy.

2. Stanowisko, o którym mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dubicze Cerkiewne

§ 3. Zobowiązuje się Wójta Gminy Dubicze Cerkiewne do przesłania niniejszej uchwały Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Edukacji Narodowej, Prezydentowi RP oraz Marszałkom Sejmu i Senatowi posłom na Sejm RP i Senatorom RP.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jerzy Karpiuk

Stanowisko Rady Gminy Dubicze Cerkiewne

w sprawie zmiany sposobu finansowania z subwencji oświatowej działalności „małych szkół” oraz zwiększenia samorządności gmin w prowadzeniu oświaty na terenie gminy.

Oświata, to jedno z najistotniejszych zadań publicznych wykonywanych przez samorząd terytorialny. Jest to trudne i odpowiedzialne zadanie do realizacji, ze względu na rolę, jaką pełni oświata w rozwoju społeczeństw lokalnych. Władze Gminy Dubicze Cerkiewne wyrażają głębokie zaniepokojenie z powodu pogłębiających się trudności finansowych gminy, których jedną z przyczyn są nadmierne wydatki na finansowanie gminnej oświaty. Gmina Dubicze Cerkiewne należy do jednych z najmniejszych gmin pod względem ilości mieszkańców, charakteryzuje się bardzo niekorzystnym wskaźnikiem demograficznym, dysponuje także jednym z najniższych budżetów spośród wszystkich gmin w kraju oraz bardzo małą ilością dzieci uczęszczających do jedynej działającej na jej terenie Szkoły Podstawowej w Dubiczach Cerkiewnych.

Po wprowadzeniu w życie w 2017 roku reformy oświaty i „wygaszeniu” funkcjonowania gimnazjów, nastąpiło znaczne zmniejszenie liczby uczniów uczących się w jedynej na terenie gminy szkole i m.in. z tego powodu trudności związane z finansowaniem gminnej oświaty z roku na rok zaczęły się pogłębiać. W roku szkolnym 2021/2022 do szkoły uczęszcza 56 dzieci łącznie z oddziałem przedszkolnym. Wg prognozy ilość uczących się dzieci będzie w następnych latach szkolnych systematycznie się zmniejszała i przewidujemy, że w roku szkolnym 2025/2026 będzie się uczyć zaledwie 44 dzieci. Jest to bardzo niekorzystna sytuacja dla finansów gminnych wiążąca się ze zmniejszaniem wysokości subwencji oświatowej i coraz większymi dopłatami ze środków własnych gminy.

W porównaniu do roku szkolnego 2018/2019 w roku szkolnym 2021/2022 kwota dopłaty do utrzymania szkoły ze środków własnych gminy wzrosła o 250% przy jednoczesnym zmniejszeniu się subwencji oświatowej o 41%. W 2022r ogólny koszt utrzymania oświaty gminnej(jedynej szkoły podstawowej) wynosi 2 171 134 zł. Tego rodzaju koszty w budżecie Gminy Dubicze Cerkiewne stanowią aż (40,15%) ogółu wydatków bieżących (bez zadań zleconych) gminy i jest to najwyższy wskaźnik w budżecie spośród innych wydatków. Wg uzyskanych wskaźników w 2022r. nastąpił dalszy spadek wysokości subwencji oświatowej, która wynosi 783 129 zł a planowana dopłata ze środków własnych (możliwa tylko dzięki nadwyżce budżetowej z lat ubiegłych) wyniesie 1 388 005 złotych.

Na wysokość wydatków oświatowych głównie wpływ mają koszty wynagrodzenia nauczycieli (80% ogółu kosztów utrzymania oświaty w gminie). Zatrudnionych jest 21 nauczycieli na 15,53 etatach i jest to poziom jak dla małej szkoły bardzo wysoki a wynika to m.in. z konieczności realizowania zbyt rozbudowanego programu nauczania. W efekcie w Szkole Podstawowej w Dubiczach Cerkiewnych na 1 zatrudnionego nauczyciela w roku szkolnym 2021/2022 przypada 2,66 uczących się uczniów (3,60 ucznia – na 1 etat) wraz oddziałem przedszkolnym. Nauczyciele tak małej szkoły otrzymują takie same wynagrodzenie a nawet wyższe (podwyższone o dodatek wiejski) i na podobnym poziomie dodatek za wychowawstwo jak nauczyciele pracujący w szkołach miejskich, gdzie nie ma klas o tak małej ilości uczniów.(najliczniejsza klasa liczy 7 uczniów a najmniejsza 3). W roku szkolnym 2018/2019 koszt utrzymania jednego ucznia wynosił 19 073 zł, w roku 2019/2020 - 29 321 zł ,w roku 2020/ 2021 r. - 36 796,97 zł, natomiast w roku szkolnym 2021/2022 planowany koszt w tym zakresie wyniesie 38 770 zł i w rzeczywistości może być jeszcze wyższy. Z niepokojem patrzymy na kolejne zapowiadane podwyżki płac dla nauczycieli i z tym związane dodatkowe obciążenie budżetu gminy. Rząd podejmując decyzje w tej sprawie pod naciskiem nauczycielskich związków zawodowych nie liczy się z opinia samorządów nie przeprowadza żadnych analiz pod kontem możliwości finansowych budżetów gminnych a szczególnie budżetu małych gmin o małej ilości dzieci uczących się w szkole.

Obowiązujące przepisy prawa oświatowego ograniczają także samorządność JST w zakresie organizacji i funkcjonowania oświaty na terenie gmin. Wszelkie przejawy samodzielności i zmniejszenia obciążeń budżetu gminy, poprzez zmianę formy organizacyjno-prawnej funkcjonowania oświaty są jednak ograniczane decyzją kuratora oświaty. Gmina Dubicze Cerkiewne w 2021r. podjęła działania zmierzające do zmiany tej niekorzystnej sytuacji występując do Podlaskiego Kuratora Oświaty w Białymstoku o likwidację szkoły Podstawowej w Dubiczach Cerkiewnych i utworzenia na jej bazie szkoły publicznej

prowadzanej przez Stowarzyszeniu. Wniosek Gminy został jednak negatywnie zaopiniowany przez Podlaskiego Kuratora Oświaty. Po wniesieniu przez Gminę zażalenia na postanowienie kuratora także Ministerstwo Edukacji i Nauki podtrzymało stanowisko Podlaskiego Kuratora Oświaty nie odnosząc się merytorycznie do ekonomicznej przesłanki uzasadniającej podjęte przez Gminę działania. W 2022r. udało się zabezpieczyć środki finansowe na pokrycie kosztów funkcjonowania oświaty gminnej tylko dzięki sprzyjającym „okolicznościom” m.in. uzupełnieniu dochodów bieżących gminy środkami finansowymi ze sprzedaży nieruchomości gminnych, zawieszeniu na 2022r. obowiązywania niektórych przepisów ustawy o finansach publicznych (zakładających równoważenie bieżących wydatków gminy bieżącymi dochodami) i zachowaniem możliwości uzupełnienia dochodów nadwyżką budżetową z 2020r.(w 2021r. budżet gminy zamknął się deficytem). Obawiamy się wprowadzenia w życie przepisów ustawy o finansach publicznych zakładających równoważenie wydatków bieżących gminy uzyskanymi dochodami bieżącymi i kolejnej podwyżki płac dla nauczycieli. Przyjęcie takich rozwiązań prawnych spowoduje trudności z uchwaleniem budżetu na 2023r, utratę płynności finansowej gminy a nawet może doprowadzić do jej upadłości.

Dlatego w czasie dynamicznych zmian społecznych gmina powinna posiadać instrumenty prawne, które umożliwią ograniczenie kosztów utrzymania oświaty gminnej i efektywniejsze ich wykorzystanie poprzez zmianę organizacyjno-prawnej jej funkcjonowania. Rozwiązania prawne dotyczące finansowania działalności **małych szkół** z budżetu państwa powinny ulec zmianie. Należy przyjąć takie kryteria podziału środków subwencji, której wysokość zapewni ich normalne funkcjonowanie i pozwoli zmniejszyć obciążenie gmin o niskich budżetach.

Mając powyższe zwracamy się do władz rządowych z następującymi postulatami:

1. Żądamy wprowadzenia, (jako kryterium podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej) możliwości ubiegania o dofinansowanie działalności oświaty gminnej przez gminy, w których koszt utrzymania 1 ucznia przekracza średni koszt utrzymania ucznia w kraju do wysokości różnicy kosztów poniesionych w gminie i kosztów utrzymania 1 ucznia w kraju.

2. Oczekujemy od władz rządowych zmiany zapisów ustawy Prawo Oświatowe umożliwiających gminom, w których koszty utrzymania oświaty przekraczają 40 % wydatków budżetu gminy, przekazanie prowadzenia jedynej działającej na terenie gminy szkoły podstawowej podmiotom prywatnym z zachowaniem charakteru szkoły publicznej.

3. Mając na uwadze fakt, że wysokość subwencji oświatowej jest uzależniana od ilości uczniów w szkole, domagamy się wprowadzenia **dla małych szkół** dodatkowej wagi zwiększającej wysokość subwencji na 1 ucznia niezależnie od otrzymywanej subwencji na naukę języka mniejszości narodowych.

4. Postulujemy wprowadzenie sprawiedliwych zmian w ustawie Karta Nauczyciela w taki sposób, aby wysokość wynagrodzenia nauczycieli było także uzależniona od ilości uczniów w szkole z możliwością uregulowania w/w kwestii w Regulaminie wynagradzania nauczycieli.

5. Postulujemy przyjąć zasadę, że do rozliczenia między gminami kosztów wychowania przedszkolnego, będą zobligowane jedynie te gminy, które nie zapewniają zamieszkującym na swoim terenie mieszkańcom miejsc w przedszkolach lub oddziałach przedszkolnych.

Wyrażamy nadzieję, że waga problemu, z jakim borykają się samorzady, spowoduje podjęcie przez rząd zdecydowanych działań w tym zakresie. Brak zrozumienia powagi sytuacji związanej z trudnościami w finansowaniu oświaty gminnej może doprowadzić do dalszego pogłębiania się kryzysu finansów samorządowych szczególnie małych gmin, do których należy Gmina Dubicze Cerkiewne i w konsekwencji do ich upadku.